

M.Com Semester - 4 (CBCS) Examination**March/April - 2024 (NEW COURSE)****Advanced Cost & Management Accounting (Elective)****Time: 2:30 Hours****Marks: 70****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન.૧ DR કંપની લી મોટા પાયા પર ઉત્પાદન કરતી કંપનીના ઉત્પાદન વિભાગ તરફથી માર્ચ 2023 ને લગતી નીચેની (૨૦) માહિતી આપવામાં આવી છે. તેના પરથી ઉત્પાદન વિભાગની કામગીરી દર્શાવતા નીચે મુજબના અહેવાલો તૈયાર કરો.

- (૧) પડતર કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક
- (૨) નફાના કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક
- (૩) જવાબદારી કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક
- (૪) ધંધાનો વિભાગ ચાલુ રાખવો હોય તો લઘુત્તમ ઉત્પાદન જથ્થાની ગણતરી દર્શાવો

વિગત	અંદાજિત રૂ.	ખરેખર રૂ.
સીધો માલસામાન	1,75,000	1,88,750
સીધી મજૂરી	1,56,250	1,65,625
નિરીક્ષણ ખર્ચ (સ્થિર)	1,37,500	1,38,750
વાપરી શકાય તેવા સ્ટોર્સ (ચલિત)	21,875	24,375
કારખાના ભાડું (સ્થિર)	18,750	18,750
ઘસારો (સ્થિર)	1,37,500	1,37,500
સાધનો (ચલિત)	15,625	16,250
વીજળી અને બળતણ (ચલિત)	1,43,750	1,47,500
વહીવટી ખર્ચ (સ્થિર)	1,56,250	1,58,125
સમારકામ અને જાળવણી (રૂ. 12,500 સ્થિર)	1,50,000	1,52,500

વિભાગ પાસે 50 સમાન મશીનો છે. માર્ચ 2023 દરમિયાન અંદાજિત અને ખરેખર ઉત્પાદન અનુક્રમે 13,750 અને 14,437.5 એકમોનું હતું. જો આ વિભાગ બંધ કરવામાં આવે અને ઉત્પાદન માટે મશીનોની સેવાઓ ભાડે લેવામાં આવે તો આવા મશીનોની સેવાઓનું ભાડું એકમદીઠ રૂ. 88 રહેશે.

અથવા

પ્રશ્ન.૧ HR લી. ના ત્રણ વિભાગો A, B, અને Cના અધિકારીઓ કારખાના મેનેજરને હિસાબી અહેવાલ રજુ કરે છે. કારખાના મેનેજર, મુખ્ય ઈજનેરની સાથે મળીને ટેકનીકલ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે. વેચાણ મેનેજર વિજ્ઞાપન કે જાહેરાત મેનેજરની સાથે મળીને માર્કેટીંગ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે અને માર્કેટીંગ ડિરેક્ટર ટેકનીકલ ડિરેક્ટરની સાથે મળીને મેનેજિંગ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે.

આ કારખાનાના હિસાબી ચોપડામાંથી નીચે મુજબ માહિતી મળે છે. જે પરથી મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, માર્કેટીંગ ડિરેક્ટર, ટેકનીકલ ડિરેક્ટર અને કારખાના મેનેજર માટેની જવાબદારી હિસાબી અહેવાલ તૈયાર કરો.

વિગત	અંદાજીત રૂ.	વિચલન રૂ.	વિગત	અંદાજીત રૂ.	વિચલન રૂ.
મુસાફરી ખર્ચ	20,000	1000(A)	જાળવણી વિભાગની મજૂરી	1,30,000	2,500(F)
જાહેરાત વિભાગનો પગાર ખર્ચ	60,000	5,000(A)	સેવાખર્ચ		
			વિભાગ A	1,25,000	7,500(A)
			વિભાગ B	1,00,000	5,000(F)
વેચાણ કમિશન	1,25,000	5,000(F)	વિભાગ C	1,50,000	25,000(A)
મજૂરી:			વેચાણ વિભાગનો વહીવટી ખર્ચ	50,000	2,500(F)
વિભાગ A	4,00,000	20,000(A)			
વિભાગ B	3,00,000	10,000(A)	જાહેરાત ખર્ચ	1,00,000	1,000(F)
વિભાગ C	2,50,000	6,000(A)			
માલ સામગ્રી:			ટેકનીકલ ડિરેક્ટરનો વહીવટી ખર્ચ	87,500	12,500(A)
વિભાગ A	14,00,000	60,000(A)	માર્કેટીંગ ડિરેક્ટરનો વહીવટી ખર્ચ	1,00,000	5,000(F)
વિભાગ B	50,000	2,500(A)	મેનેજિંગ ડિરેક્ટરનો ઓફિસ		
વિભાગ C	3,50,000	30,000(F)	પગાર	1,25,000	10,000(A)
જાળવણી વિભાગ			કારખાના મેનેજરનો પગાર	50,000	2500(A)
સેવાખર્ચ	25,000	5,000(A)			
જાળવણી સ્ટોર્સ	1,00,000	5,000(F)	વેચાણ	50,00,000	6,00,000(A)

પ્રશ્ન.૨ જાન્યુઆરી 2023 ના રોજ DS લિમિટેડની પ્રક્રિયા નંબર K ની વિગતો નીચે મુજબ છે:

(૨૦)

1) અર્ધ તૈયાર માલનો શરૂનો સ્ટોક નથી

2) પ્રક્રિયામાં દાખલ કરેલ એકમો 40,000 એકમદીઠ રૂ.3

3) જાન્યુઆરી મહિના દરમિયાન પ્રક્રિયાનો ખર્ચ:

(A) માલસામાન: 58,600 રૂ., (B) મજૂરી: 84,592 રૂ., (C) શીરોપરી ખર્ચ: 1,68,000 રૂ.

4) સામાન્ય બગાડદાખલ કરલ એકમો ના 1% લેખે.

5) પ્રક્રિયાના અંતે અધૂરા એકમો 1,400

જેની પૂર્ણતાની કક્ષા:

(A) માલસામાન: 100%, (B) મજૂરી: 50%, (C) શીરોપરી ખર્ચ: 50%

6) પ્રક્રિયાના અંતે તૈયાર માલના ઉત્પાદનના એકમો 38,000

7) અસામાન્ય બગાડની પૂર્ણતા કક્ષા:

(A) માલસામાન: 100%, (B) મજૂરી: 80%, (C) શીરોપરી ખર્ચ: 80%

8) સામાન્ય બગાડ એકમદીઠ રૂ.1.00 ના ભાવે વેચવામાં આવે છે

9) અસામાન્ય બગાડના એકમો એકમદીઠ રૂ. 2.50 ભાવે વેચવામાં આવે છે

ઉપર ની માહિતી પરથી-

(1) પૂર્ણ એકમો દર્શાવતું પત્રક

(4) પ્રક્રિયા K નું ખાતું

(2) એકમદીઠ પડતર દર્શાવતું પત્રક

(5) અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

(3) મૂલ્યાંકન દર્શાવતું પત્રક

અથવા

પ્રશ્ન.૨ માર્ચ ૨૦૨૩ના પ્રક્રિયા B ને લગતા આંકડાઓ નીચે પ્રમાણે છે.

પ્રક્રિયા-B ના ચાલુ કામ નો શરૂ સ્ટોક 1,400 એકમો રૂ. 19,000.

પ્રક્રિયા-A ખાતે થી લાવ્યા 40,600 એકમો રૂ. 2,76,200.

પ્રક્રિયા-C ખાતે લઈ ગયા 38,600 એકમો

પ્રક્રિયા-B નો આખર સ્ટોક 2,000 એકમો

પ્રક્રિયા દરમિયાન ભંગાર 1,400 એકમો

પ્રક્રિયા-B ખાતે કરેલ ખર્ચ : માલસામગ્રી - 1,53,120 રૂ., મજૂરી -76,320 રૂ., પરોક્ષ ખર્ચા-38,160 રૂ.

પૂર્ણતાની કક્ષા:

વિગત	શરૂ નો સ્ટોક	આખર સ્ટોક	ભંગાર
માલસામાન	80%	70%	100%
મજૂરી	60%	50%	60%
પરોક્ષ ખર્ચા	60%	50%	60%

સામાન્ય બગાડ દાખલ કરેલ એકમો ના 5% છે. ભંગારમાં કાઢેલ એકમોના રૂ.3 લેખે વેચાય છે.

તૈયાર કરો :

(૧) પૂર્ણ એકમો દર્શાવતું પત્રક

(૨) પડતરનું પત્રક

(૩) મુલ્યાંકન પત્રક

(૪) પ્રક્રિયા-B નું ખાતું તૈયાર કરો

પ્રશ્ન.૩ હેત ટ્રાન્સપોર્ટ કંપનીને બસો ચલાવવા માટે 160 કિલોમીટર એક તરફનો માર્ગ આપવામાં આવેલ છે. કંપની પાસે (૧૫) બે બસો છે, જે પ્રત્યેકની કિંમત રૂ. 4,40,000 છે અને તેનું આયુષ્ય 10 નું વર્ષ છે, દરેક બસની ભંગારકિંમત રૂ. 56,000 છે. નીચેના અંદાજિત ખર્ચ અને અન્ય વિગતો પરથી પેસેન્જર કિલોમીટર દીઠ પડતર અને ભાડાની આવક પર 50% નફો મળે એમ ધારીને પેસેન્જર પાસેથી એકબાજુની મુસાફરી માટે લેવાના બસ ભાડાની રકમની ગણતરી કરો.

- વીમાનો ખર્ચ વાર્ષિક 3% લેખે
- દરેક બસ માટે વાર્ષિક ટેક્સ રૂ. 8,400
- કુલ ગેરેજ ભાડું (બંને બસો માટે) દર મહિને રૂ. 4,800
- દરેક બસ માટે વાર્ષિક સમારકામ ખર્ચ રૂ. 12,000
- દરેક બસ માટે ડ્રાઈવરનો પગાર મહિને રૂ. 3,600
- દરેક બસ માટે કંડક્ટરનો પગાર મહિને રૂ. 2,400
- દર મહિને વહીવટી ખર્ચ (બંને બસો માટે) રૂ. 19,200
- ડીઝલ અને ઓઈલ 100 કિલોમીટર દીઠ રૂ. 50

દરેક બસ દરરોજ ચાર રાઉન્ડ ટ્રીપ કરશે, દરેક ટ્રીપમાં સરેરાશ 50 મુસાફરોને લઈ જશે.

બસ મહિનામાં સરેરાશ 25 દિવસ દોડશે.

અથવા

પ્રશ્ન.૩ એક વસ્તુ જેની ઉત્પાદન પડતર નીચે મુજબ છે તેની વેચાણ કિંમત શોધો

માલસામાન રૂ. 4,80,000

મજૂરી રૂ. 4,20,000

પરોક્ષ ખર્ચા રૂ. 3,00,000

વસ્તુનું વેચાણ અને ઉત્પાદન 6,00,000 એકમોનું છે. રોકાયેલી મૂડીનો સ્થિરભાગ રૂ. 11,76,000 છે, અને ચાલુ ભાગ વેચાણ ઉથલાના 40% છે.

ચોખ્ખી કમાણીના 40% લેખે કરવેરા ચૂકવ્યા બાદ ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર 12% વળતર અપેક્ષિત છે.

પ્રશ્ન.૪ (A) પડતર સંચાલન વ્યાખ્યા અને તેનું મહત્વ સમજાવો

(૧૫)

(B) સંચાલકીય ઓડિટના ઉદ્દેશ્યો સમજાવો

અથવા

પ્રશ્ન.૪ (A) ઉત્પાદકીય ઓડીટ સમજાવો

(B) પડતર ઓડિટ અને સંચાલન ઓડિટ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો

ENGLISH VERSION

Que.1 DR Company Ltd production department of a large manufacturing organization has furnished the following data March-2023. (20)

Prepare report sheet for (1) Cost center (2) Profit center (3) Responsibility center and (4) Minimum production units for carry on Business Department:

Particulars	Budgets Rs.	Actual Rs.
Direct Materials	1,75,000	1,88,750
Direct Wages	1,56,250	1,65,625
Supervision Expenses (Fixed)	1,37,500	1,38,750
Consumable Stores (Variable)	21,875	24,375
Factory Rent (Fixed)	18,750	18,750
Depreciation (Fixed)	1,37,500	1,37,500
Tools (Variable)	15,625	16,250
Power & Fuel (Variable)	1,43,750	1,47,500
Administration Expenses (Fixed)	1,56,250	1,58,125
Repair and Maintenance (Fixed 12,500)	1,50,000	1,52,500

The Department has 50 Identical Machines. During March 2023, The Budgeted and Actual Production of the Department Is 13,750 and 14,437.5 Units Respectively. However, If the Department Is Closed and The Machines Production Services Were Hired from Outside the Cost of Hiring the Services of Similar Machine Would Be Rs.88 Per Unit.

OR

Que.1 HR Ltd. submit accounting reports to factory manager for three departments A, B and C. Factory manager with chief engineer gives their reports to technical directors. Sales manager with advertising managers gives their reports to marketing directors and marketing directors with Technical directors gives their reports to managing directors. Following information has been found from the books of account of this factory. You are required to prepare responsibility accounts reports for the managing director, marketing director, technical director and factory manager from this information.

Particulars	Budgetary Rs	Variance Rs	Particulars	Budgetary Rs	Variance Rs
Travels Expenses	20,000	1000(A)	Wages stores	1,30,000	2,500(F)
Salary Ex. Advertising dept.	60,000	5,000(A)	Services Expense Dept. A	1,25,000	7,500(A)
Sales commission	1,25,000	5,000(F)	Services Expense Dept. B	1,00,000	5,000(F)
Wages Dept. A	4,00,000	20,000(A)	Services Expense Dept. C	1,50,000	25,000(A)
Dept. B	3,00,000	10,000(A)	Admin Expenses Sales Dept.	50,000	2,500(F)
Dept. C	2,50,000	6,000(A)	Advertising Exp.	1,00,000	1,000(F)
Materials Dept. A	14,00,000	60,000(A)	Admin Expenses Technical director.	87,500	12,500(A)
Materials Dept. B	50,000	2,500(A)	Admin Expenses Marketing director.	1,00,000	5,000(F)
Materials Dept. C	3,50,000	30,000(F)	Office salary Managing director	1,25,000	10,000(A)
Services Expense stores	25,000	5,000(A)	Salary factory manager	50,000	2,500(A)
Stores	1,00,000	5,000(F)	Sales	50,00,000	6,00,000(A)

Que.2 Particulars of Process no K of DS ltd as on January 2023 are as under: (20)

- 1) No Opening stock of work in progress
- 2) Input units 40,000 cost Rs. 3 per unit
- 3) Process cost during January month:
(A) Material: 58,600 Rs, (B) Wages: 84,592 Rs, (C) Overheads:1,68,000 Rs
- 4) Normal loss 1% of input.
- 5) Incomplete Units 1,400
Degree of completion:
(A) Material: 100%, (B) Wages: 50%, (C) Overheads: 50%
- 6) Completed units 38,000
- 7) Degree of completion of Abnormal loss:
(A) Material: 100%, (B) Wages: 80%, (C) Overheads: 80%
- 8) Units Scrapped as normal loss were sold at Rs.1.00 per unit.
- 9) All the units of abnormal loss selling price Rs. 2.50 per unit

Prepare:

- (1) Statement of equivalent units
- (2) Statement of cost per units
- (3) Valuation statement
- (4) Process K Account
- (5) Abnormal Loss Account

OR

Que.2 Following are the data in respect of process-B for the month of March, 2023:

Opening stock of work in progress in Process-B 1,400 units, Rs.19,000.

Transfer from process-A 40,600 units, Rs.2,76,200.

Transferred to process-C 38,600 units.

Closing stock of process B 2,000 units.

Units scrapped during process 1,400 units.

Expenses added in process-B: Material Rs.1,53,120, Wages Rs.76,320,
Overheads Rs.38,160

Degree of completion

Particulars	Opening stock	Closing stock	Scrap
Material	80%	70%	100%
Wages	60%	50%	60%
Overheads	60%	50%	60%

There was a normal loss of 5% of production and scrapped were sold at Rs.3 each. From the above information

Prepare:

- (1) Statement of equivalent units
- (2) Statement of cost per units
- (3) Valuation statement
- (4) Process B Account

Que.3 HET Transport Co. has been given a route of 160 Kilometers (one way) for running buses. The (15)

Company has two buses, each costing Rs. 4,40,000 and having a life of 10 years, with a scrap value of Rs, 56,000 per bus. From the following estimated expenditure and other details, calculate cost per passenger Kilometer and the bus fare to be charged to each passenger, for each way journey, assuming 50% profit on takings.

Insurance charges 3% p.a.

Annual Tax for each bus. Rs. 8,400

Total garage rent (for both the buses) per month Rs. 4,800

Annual repairs for each bus Rs. 12,000

Driver's salary for each bus per month Rs. 3,600

Conductor's salary for each bus per month Rs. 2,400

Administrative expenses per month (for both the buses) Rs. 19,200

Diesel and oil per 100 kms Rs. 50

Each bus will make four round trips per day, carrying on average 50 passengers, on each trip. The bus will run on an average for 25 days in a month.

OR

Que.3 Find out the selling price of a product having following cost structure:

Material Rs. 4,80,000

Labour Rs. 4,20,000

Overheads Rs. 3,00,000

Sale and production are of 6,00,000 units. Capital employed in fixed is Rs. 11,76,000 and that in current is 40% of sale.

12% return is expected on capital employed and after paying tax at 40% of net earnings.

Que.4 (A) Explain the Definition and Importance of cost management

(15)

(B) Explain the Objectives of Management Audit

OR

Que.4 (A) Explain Productivity audit

(B) Describe of the Difference of between cost audit and management audit
